

حافظ و جایگاه او در تاریخ ادبیات ایران

بیست و دومین نشست «کتاب ماه»، با محوریت بررسی جایگاه حافظ و آثار او در ادبیات فارسی و جهانی، با حضور اهالی شعر و ادب و اساتید دانشگاهی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، نژاد کاظم در این نشست به اهمیت حافظ در تاریخ ادبیات ایران پرداخت و گفت: هر دانشی که در دست داریم از طرف خداست و این دانش و تکنولوژی امروزی نیز خارج از خلقت هستی نیست. انسان باید از طریق نعمت و دانشی که از سوی خداوند به او عطا شده است، خوب زندگی کند. وی در ادامه به نقش حافظ در ادبیات ایران اشاره کرد و افزود: حافظ نه تنها در زمان خود بلکه تا به امروز، حافظه تاریخی و فرهنگی ملت ایران است. او با شعرهایش نه تنها ادب و فرهنگ ایرانی را حفظ کرده، بلکه آن را به جهانیان شناسانده است.

حافظ، حافظه تاریخی و فرهنگی ایران

سعید کریمی، استاد دانشگاه، با نقل قولی از بهاءالدین خرم دل گفت: حافظ، حافظه ما است و برای کسی که می خواهد ایران و ایرانی را بشناسد، نام حافظ کافی است. وی در ادامه به اهمیت حافظ در فرهنگ ایرانی اشاره کرد و افزود: کتاب سخنگویان وجدان ایرانی، حافظ را یکی از بارزترین نمایندگان این وجدان می داند. شعر حافظ یکی از پیش متن های الهام گرفته در تاریخ ادبیات ایران است. کریمی در تحلیل یکی از غزل های حافظ، به مفهوم دیدار با «آنیما» اشاره کرد و گفت: آنیما یک کهن الگو است که توسط یونگ مطرح شده است. به باور یونگ، آنیما بر شخصیت افراد تاثیر دارد و به پدید آمدن آن نیز اثر می گذارد. آنیما اندام های روان پیش از تاریخ ما هستند. وی در ادامه به اهمیت آشنایی با آنیما در شعر حافظ پرداخت و افزود: یونگ معتقد است که هر فردی یک ناخودآگاه فردی و یک ناخودآگاه جمعی دارد. این ناخودآگاه ها میراث روانی تمام بشر هستند و حافظ با شعرهایش توانسته است این ناخودآگاه ها را به خودآگاه جمعی ملت ایران پیوند دهد.

حافظ پژوهی در آذربایجان

علی محمدی، پژوهشگر ادبیات، در این نشست به اهمیت حافظ پژوهی در آذربایجان پرداخت و گفت: حافظ پژوهی در آذربایجان به دلایل متعدد تاثیرگذار و ممتاز است و از زمان خود حافظ، اهالی این منطقه به او اهمیت ویژه ای داده اند. وی به تحلیل شعر و شخصیت حافظ پرداخت و افزود: اهالی منطقه با استفاده از نسخه ای که حاج محمد نخجوانی در اختیارشان قرار داده بود، تحلیل های نوینی از حافظ ارائه کرده اند. نسخه ای که مرندی در زمان حافظ نوشته، بسیار اهمیت دارد و اولین کار تحقیقاتی توسط دکتر منوچهری با عنوان «مکتب حافظ» صورت گرفته است. محمدی به نقش تبریز در نقد و تحلیل آثار حافظ اشاره کرد و گفت: اولین نقد و نفي آثار حافظ نیز از تبریز آغاز شد. احمد کسروی از اولین کسانی بود که به نقد حافظ پرداخت و همین نقدها باعث گسترش حافظ خوانی در منطقه شد. استاد شهریار نیز از لحظه تولد تا مرگ، نام و یاد حافظ را زنده نگه داشت و در ۱۵۳ بیت از اشعارش، ۷۸ بار نام حافظ را آورد. بعد از نام امام علی، بیشترین اسم تکرار شده در اشعار شهریار، نام حافظ است.

نقش حافظ در ادبیات جهان

صمد رحمانی در این نشست به نقش حافظ در ادبیات جهان پرداخت و گفت: یکی از مشکلات دیوان اشعار حافظ این است که بر اساس زمان تقسیم بندی نشده اند و نمی دانیم حافظ در چه سنی این شعرها را سروده است. شاعران شرق، از روی فروتنی، اتفاقات زندگی خود را در شعر نمی آورند و باید از روی ابیات حدس زد. وی در ادامه به اهمیت حافظ در ادبیات جهانی اشاره کرد و افزود: کتاب شعرالعجم تلاش کرده است، زندگی شاعران فارسی را به تصویر بکشد و در آن آمده که حافظ فرزند پدری فقیر بود و با درآمد خود به مکتب رفت و قرآن را حفظ کرد. رحمانی به تاثیر حافظ در ادبیات جهانی پرداخت و گفت: در ادبیات انگلیسی، ویلیام جونز بر ترجمه غزلیات حافظ پرداخت و این اشعار مردم را به خواندن آثار او مشتاق کرد. در آلمان نیز این اتفاق افتاد و گوته در اثر آن، کتاب دیوان شرقی را نوشت. شاعران سراسر جهان از حافظ یاد می کنند و معتقدند فقط حافظ است که می تواند این نوع شعر را بنویسد. ویکتور هوگو، آندره ژید، ایوان تورگینف، ناظم حکمت، علی آقا واحد، بختیار وهاب زاده و نیچه از جمله شاعرانی هستند که تحت تاثیر حافظ قرار گرفته اند. در ادامه این نشست، سخنرانان بر اهمیت حافظ در تاریخ ادبیات ایران و جهان تاکید کردند و به بررسی نقش بی بدیل او در حفظ و گسترش فرهنگ و ادب ایرانی پرداختند.